

เทศน์เช้า วันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๕๑

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เวลาศาสนาพุทธ เห็นไหม ศาสนาพุทธปฏิเสธหมดเลยนะ ในศาสนาอื่นต้องไปอยู่กับพระเจ้า ต้องเคารพพระเจ้า ต้องทำตามกติกา แต่ถ้าในศาสนาพุทธปฏิเสธหมด ปฏิเสธพระเจ้า หลายเป็นองค์ มีพระพุทธเจ้าองค์เดียว ปฏิเสธหมดเลยเพราะอะไร? เพราะทรัพยากรมนุษย์ประเสริฐที่สุด เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกเลยนะ มนุษย์เห็นไหม “สัตว์ ๒ เท้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประเสริฐที่สุด”

พระเจ้าหรือสิ่งต่างๆ เทวดา อินทร์ พรหมต่างๆ ไปจากเราทั้งนั้น ไปจากจิตที่ไปเกิด พระเจ้าไปจากเรา เราเท่านั้น จิตนี้ประเสริฐที่สุดในศาสนาพุทธเท่านั้นที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปฏิญาณตนว่าเป็นพระอรหันต์ เป็นพระอรหันต์เพราะอะไร?

เป็นพระอรหันต์เพราะว่าได้ชำระกิเลสในหัวใจสิ้นแล้วถึงมาเป็นพระอรหันต์ แล้วการชำระกิเลสสิ้นในหัวใจ เห็นไหม เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธรรม เทวดา อินทร์ พรหมนี้พระเจ้าทั้งนั้นเลย เพราะความเป็นพระเจ้า แต่พระเจ้ายังต้องมาฟังธรรมมนุษย์ ในมนุษย์นะเราประเสริฐที่สุดในวัฏฏะนี้มนุษย์ประเสริฐที่สุด แล้วในมนุษย์ถ้าทำใจให้สะอาดยิ่งประเสริฐเข้าไปใหญ่

ทีนี้พอเวลามนุษย์ประเสริฐที่สุด แต่ทำไมเราเกิดมาเป็นมนุษย์แล้วทุกข์ล่ะ? เจ็บไข้ได้ป่วย ปวดแสบปวดร้อนในหัวใจนี้ทุกข์มากเลย มนุษย์ทุกข์มาก ทุกข์มากเพราะอะไร? ทุกข์มากเพราะกิเลสมันข่มขี้ใจ กิเลสมันข่มขี้ใจให้เราทุกข์เรายากอยู่นี่นะ แต่ถ้าเราชำระแล้วด้วยธรรมะ มันจะชำระให้เราสะอาดนะ

หัวใจนี้ประเสริฐที่สุด ประเสริฐที่สุดที่อะไร? เพราะในจิตสำนึก ถ้าคนมีจิตสำนึกนะ สำนึกเป็นสาธารณะ สำนึกต่างๆ แต่คนสำนึก เห็นไหม จุติสำนึกมันไม่สำนึกตัวมันเอง พอไม่สำนึกตัวมันเองมันเห็นแก่ตัว เห็นแก่ตัวทำลายใคร? ก็ทำลายความเป็นมนุษย์นี่ไง ทำลายเรานี้

แหละ ทำลายหัวใจนี้แหละมันเร่าร้อนที่เรา เวลาทุกข์ร้อนที่บ้าน ในห้องหับของเรา ในบ้านของเรา เราทุกข์ร้อนนี้ใครทุกข์กับเรา?

เราทุกข์ใช่ไหม เราทุกข์ของเรา เราคิดเหยียบย่ำใจของเรา เราทุกข์ของเราเอง พอเราทุกข์ของเราเอง เราก็จะหาทางออก ก็หาทางออกไม่เป็นอีก หาทางออกไม่เป็นก็หาทางออกโดยโลก เห็นไหม “สิ่งนั้นจะเป็นสุข สิ่งนี้จะเป็นสุข” ตัณหาความทะยานอยาก ไม่มีหรอก โลกนี้ไม่มีอะไรเป็นสุขเลย จิตสงบอย่างเดียวถึงมีความสุข

“สุขใดๆ ในโลกนี้เท่ากับจิตสงบไม่มี”

เขาจะมีเงินมีทองมากขนาดไหน เขาจะใช้จ่ายฟุ่มเฟือยขนาดไหน จะเสพสุขทางโลกขนาดไหน ไม่มีวันพอหรอก เป็นไปไม่ได้ ทะเลถมไม่เคยเต็ม ทะเลถมเต็มไม่ได้หรอก ไม่มีสิ่งใดถมทะเลเต็ม เพราะมันกว้างขวางมากนัก ตัณหาความทะยานอยากมันล้นกว่าทะเลอีก มันล้นฝั่ง เห็นไหม ตัณหาความทะยานอยากนี้มันล้นฝั่ง แล้วจะเอาฝั่งไหนไปกั้นมัน

ความที่จะไปกั้นมัน ต้องมีสติ..มีสติยับยั้งมันก่อน แล้วมีปัญญา ในปัญญา เห็นไหม เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากว่าจะค้นคว้าอยู่ ๖ ปีนะ เวลาเขาทำกัน ฤทธิชีไพรเหาะเหินเดินเดิน ฟ้าวระจิด รู้ต่างๆ มันเป็นอภิญา ๖ อภิญามันแก้กิเลสไม่ได้ แต่อภิญาเป็นเครื่องมือ คนที่จิตสะอาดบริสุทธิ์ อภิญามันเป็นเครื่องมือ

คูสิ เราจะเดินทาง เราต้องมีรถราเป็นเครื่องดำเนินพาเราไปไหม? จิตที่มันจะทำงานมันต้องมีศีล สมาธิ ปัญญา แล้วศีล สมาธิ ปัญญา ถ้าเป็นศีล ศีลของใคร? ถ้าศีลของกิเลส เห็นไหม ศีลของกิเลสมันคือศีลของมัน แล้วมันก็เหยียบย่ำคนอื่น เหยียบย่ำนะ เหยียบย่ำทั้งตัวเราเอง ตัวเราเพราะอะไร? มันสงสัยง หนุนก็ผิด นี้ก็ผิด มันเกร็งไปหมดเลยนะ

แต่ถ้าเป็นศีลโดยธรรมชาติ ศีลคืออะไร? คือความปกติของใจ ถ้าใจมันปกติมันจะผิดศีลที่ไหน? ถ้าเราไม่คิดอกุศล ไม่คิดทางชั่ว ไม่คิดทำลายไป ใ้อการกระทำนั้นมันเป็นเรื่องภายนอกนะ มโนกรรม วาจากรรม กายกรรม กรรมที่เกิดจากกายกรรมถึงเป็นศีล เห็นไหม พุคปด พุคปดแท้จ มันถึงผิดศีล แต่ความคิดมันผิดศีลไหม? ความคิดมันไม่ผิดศีลนะ แล้วความคิดนี้มันยับยั้งไม่ได้ เห็นไหม มโนกรรม สิ่งที่เป็นมโนกรรม ถ้าจิตเป็นปกติ อธิศีลนี้ศีลมันเกิดมาจากไหน? ศีลมันเกิดจากใจปกติ มันไม่เคยคิดทำลายใคร ไม่เคยลักของใคร ไม่เคยคิดพุดปด แล้วมัน

ทำสิ่งนั้นไม่ได้เพราะอะไร? เพราะจิตมันเป็นไปไม่ได้ มันไม่เคยคิดถึงนั้นเลย มันไม่คิดออกไปข้างนอกเลย เพราะอะไร? เพราะใจมันเป็นปกติ

ใจปกติแล้วมันคงที่ได้ไหม? ใจปกติแต่คงที่ไม่ได้ เพราะใจมันเรรวนของมันตลอดเวลา มันถึงต้องมีสมาธิ มีสติยับยั้งมัน ยับยั้งให้เป็นสมาธิขึ้นมา พอมีสมาธิขึ้นมา ถ้าจิตมันลง จิตมันมีกำลังของมัน เห็นไหมนี่อภิญญา ๖ เกิด เกิดตรงนี้ไง เกิดตรงจิตที่เป็นสมาธิ จิตเป็นสมาธิจิตมันก็เข้าไปเป็นสากล ไม่มีมิติ ของเรานี้เป็นมนุษย์มี ๒๔ ชั่วโมง เทวดานี้ ๑๐๐ ปีของเราเท่ากับเขา ๑ วัน

สิ่งต่างๆ นี้เวลามันแตกต่างกัน แต่เวลาจิตมันเข้ามาเป็นสมาธิ จิตมันเป็นหนึ่งในเดียว มันไม่มีกาลเวลา เห็นไหม มันเปิดหมดคนะ ถ้าคนมีอำนาจวาสนา ภูษาคติต่างๆ จะเปิดให้เห็นหมดเลย มันจะรู้ตามอำนาจวาสนาของใจดวงนั้น สิ่งนั้นเป็นอภิญญา มันแก้กิเลสได้ไหม? เพราะอะไร? ภูษาคติมาจากไหน? วัฏฏะมาจากไหน? เทวดา อินทร์ พรหมมาจากไหน? มันอยู่ข้างนอกหมดเลย แต่จิตมันไปรู้ จิตมันไปเห็น แล้วมันเป็นประโยชน์อะไรกับเราล่ะ? เราไปรู้แต่เรื่องข้างนอก เห็นไหม แต่ถ้ามันกลับมาเป็นสัมมาสมาธิ กลับมารู้จักเรา กลับมารู้จักเรานี้จิตมันตั้งมั่น จิตเป็นเอกัคคตารมณ์ จิตตั้งมั่น จิตเป็นหนึ่งเดียว พอจิตเป็นหนึ่งเดียว จิตออกค้นคว้า วิปัสสนาเกิดตรงนี้!

ในลัทธิต่างๆ ที่ว่าพระเจ้า พรหมต่างๆ เขามาอนุโมทนากับพวกเข้าฌานโลกีย์ นี่สื่อสารกันได้ ภาษาใจ ภาษาต่างๆ สื่อสารกันได้มันเป็นเรื่องของวัฏฏะ มันส่งออก นี่ผลของการทำสมาธิ ผลนี้มนุษย์ยังส่งออก มนุษย์ได้หลักได้เกณฑ์แล้ว แต่มนุษย์ไม่มีมรรคญาณ มนุษย์ไม่มีอริยสัจ มนุษย์ไม่มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สิ่งนี้มันจะเข้ามาถึงใจไม่ได้ แล้วเข้ามาถึงใจ ใครเป็นคนสร้างเข้ามาถึงใจล่ะ?

ถ้าคนสร้างเข้ามาถึงใจนี้สติ แล้วมันมีอำนาจวาสนาน้อมเข้ามา ถ้าน้อมเข้ามา เห็นไหม จิตที่สงบแล้วน้อมไปเห็นกาย เวทนา จิต ธรรม แล้วกาย เวทนา จิต ธรรม มันก็เป็นเรื่องปกติ ธรรมดา มนุษย์ก็มีกายมีใจเป็นธรรมดา เราก็ต้องมีกายเป็นธรรมดา แล้วมันทุกข์อยู่ที่นี่ทุกข์เพราะใคร? เพราะใจ แล้วมันทำอะไรได้ แล้วกาย ใจมันก็ทุกข์อยู่ที่นี่ แล้วไปหามันทำไม?

การไปหานี้มันเป็นโลกีย์ปัญญา มันเป็นฉานโลกีย์ มันเห็นความเห็นของเรา มันเห็นความยึดมั่นถือมั่นของเรา มันเป็นความคิดสามัญสำนึก แต่อาสวัภยญาณ มันเป็นปัญญาของจิตได้สำนึก มันจะไปถอนรากเหง้าของความรู้สึก อุปาทานในหัวใจ รากเหง้าในหัวใจ

ถ้าชำระสิ่งนี้ มรรคญาณเกิดมาในกาย เวทนา จิต ธรรม เพราะอะไร? เพราะความรู้สึกมันอาศัยอยู่บนอะไร? บนร่างกายนี้ใช่ไหม? คนมีชีวิตอยู่เพราะมีหัวใจใช่ไหม ชีวิตนี้ถึงดำเนินต่อไป ทีนี้ชีวิตดำเนินต่อไป แล้วถ้าดำเนินต่อไป ร่างกายเรามีความสำคัญ ชากศพมีความสำคัญไหม? คนเวลาเจ็บไข้ได้ป่วยขึ้นมา มันไปตัดควายวะทิ้ง ทำไมไม่ถอนอมรักษามันไว้ล่ะ?

นี่มันเกี่ยวเนื่องกันระหว่างกายกับใจ เพราะเกิดเป็นสามัญสำนึกของมนุษย์ ถ้าสามัญสำนึกของมนุษย์ ก็คือความคิดของมนุษย์ ก็ว่าร่างกายเป็นอย่างนั้น มีความสุขกัน แต่เสพสุขแต่เรื่องปัจจัยเครื่องอาศัย เสพสุขกันได้แต่ความพอใจของใจ แต่ถ้าพอจิตมันสงบเข้ามา มันเข้าไปเห็นกาย เวทนา จิต ธรรม โดยจิตที่ไม่มีตัวตน ถ้าโดยจิตที่ว่ามีตัวตน มีความฟุ้งซ่านอยู่ จิตเป็นสมาธิไม่ได้ จิตเป็นปกติไม่ได้ จิตเป็นปกติโดยการกดขี่ไว้ จิตเป็นปกติโดยสามัญสำนึกมันเป็นสมาธิของปุถุชน

เราเป็นมนุษย์เราต้องมีสมาธินะ ถ้าไม่มีสมาธินี้เราเป็นคนพินเพื่อนแล้ว เราต้องไปโรงพยาบาลบ้าแล้ว แต่เพราะเรามีสติเราถึงไม่เป็นคนบ้า พอไม่เป็นคนบ้า แต่กิเลสที่มันบ้านี้บ้า ๕๐๐ จำพวก เห็นไหม ใครมีทัศนหาความทะยานอยาก ชอบสิ่งใดก็บ้าสิ่งนั้น บ้ารถ บ้ารา บ้าวัตถุ สิ่งของ คนเราก็ก้าวไปเรื่อยแปด

ความบ้าอย่างนั้น สามัญสำนึกมันเหนียวรั้งไว้ไม่ให้ออกไป ไม่ให้บ้าจนขาดสติ แต่มันมีสติ มันมีสมาธิของปุถุชน แต่เวลาจิตมันสงบเข้ามา จิตเป็นสมาธิเข้ามา มันลึกเข้ามา ถ้าปัญญา มันเกิดขึ้นมา ปัญญา มันคนละชั้นไง

ปัญญาที่เป็นสามัญสำนึก ปัญญาที่เป็นศาสตราจารย์ เป็นดอกเตอร์ เป็นนักวิจัยต่างๆ นี่มันเป็นปัจจัยของวิทยาศาสตร์ วิทยาศาสตร์มันไม่คงที่ วิทยาศาสตร์มันแปรสภาพตลอดเวลา สิ่งนี้เป็นธรรมชาติของมัน วิทยาศาสตร์มันเคลื่อนไหวตลอดเวลา มันไม่มีอะไรคงที่หรอก สิ่งที่ไม่คงที่นะ ทฤษฎีนี้เวลาเราคิดขึ้นมา มันก็มีทฤษฎีใหม่ๆ ขึ้นมาตลอดเวลา แล้วถ้าเราคิดค้นคว้าได้ก็ต่อ ยอดขึ้นไป

นี่มันเป็นเรื่องของสามัญสำนึกใช่ไหม? แต่ถ้าจิตมันสงบเข้ามา พอจิตสงบเข้ามาเพราะอะไร? เพราะมันไม่มีเรา ถ้ามีเรา มันฟังชานอยู่ มีตัวตนอยู่นี่จิตสงบไม่ได้ พอจิตสงบเข้ามา เห็นไหมนี่จิตสงบ แต่มันยังมีเชื้อ มีรากเหง้าอยู่ในหัวใจ มันสงบเข้าไป กิเลสมันก็สงบตัวลงไป แต่ถ้าเรามีปัญญาขึ้นมา โอกาสที่เราใช้ปัญญาของเรา ถ้ามันใช้ปัญญาได้มันจะเกิดโลกุตตรธรรม โลกุตตรธรรมนี้ไปชำระกิเลส

ในเมื่อถ้าจิตนี้มันอยู่ในร่างกายนี้ การจะค้นคว้าก็ต้องเอาจิตแก้จิต เอาจิตแก้จิตพิจารณา กาย พิจารณากายมันเป็นจิตได้อย่างไร? พิจารณากายโดยจิต เวลาจิตมันสงบเข้ามามันเห็นกาย โดยตาของจิต โดยตาของจิตไม่ใช่เห็นโดยสัญญา หรือเห็นโดยข้อมูล เห็นโดยวิทยาศาสตร์ ถ้าเห็นโดยวิทยาศาสตร์มันเป็นเรื่องของโลกๆ เห็นไหม ถ้ามันเห็นเข้ามาจากภายใน มันมีอัสวักขณญาณเข้าไปทำลาย มันไปถอนอุปาทานในจิตได้สำนึก ความรู้สึกอย่างนี้ ปัญญาอย่างนี้มันเกิดขึ้นมา

เห็นไหมพระเจ้าที่โหนรู้? พระเจ้าก็ไม่รู้ เพราะพระเจ้ายอมจำนนกับความรู้สึกอันนี้ เวลาทำบุญกุศลขึ้นมาจะไปจำนนกับพระเจ้า ต้องไปอยู่กับพระเจ้า แต่มรรคญาณขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทำลายพระเจ้า ทำลายตัวตน ทำลายความเป็นไปของจิต มันทำลายจิต

นี่โงมมนุษย์ที่ว่าประเสริฐๆ ประเสริฐตรงนี้ไง ประเสริฐเพราะอะไร? เพราะมันมีปัญหา มันเกิดมาพบพุทธศาสนา พุทธศาสนาย้อนกลับมาทำลายกิเลสของเรา แล้วถ้ามันมีครูบาอาจารย์ อย่างนี้มันจะย้อนกลับมาที่นี้ ย้อนกลับมาภายใน ถ้าย้อนกลับมาภายใน ความดำรงชีวิต ปัจจัยเครื่องอาศัย สิ่งต่างๆ มันเป็นอันดับรอง อันดับรองเพราะอะไร? เพราะเราอาศัยเข้ามาเพื่อให้จิตเราเข้มแข็งขึ้นมา เพื่อให้จิตเราย้อนกลับเข้ามาทำลายกิเลสของเรา

กาย เวทนา จิต ธรรม พุคเหมือนกันนะ เวลาวงการแพทย์ ทางวิชาการ เห็นไหม การศึกษาทางสรีระร่างกาย ความมหัศจรรย์ของเซลล์ ความมหัศจรรย์ของการเพาะเชื้อต่างๆ สิ่งต่างๆ การแก้ไขนะ ตัวอ่อนต่างๆ เขามหัศจรรย์ของเขา ดีเอ็นเอยิ่งละเอียดเข้าไปจนมันมองด้วยตาเปล่าไม่เห็นนะ แต่มันก็เป็นสสาร เห็นไหม แต่เวลามันละเอียดเข้าไป มันส่งต่อเข้าไปเพราะอะไร?

เพราะจะเป็นหมอมจะเป็นใครก็แล้วแต่ จะเป็นทางวิชาการใดก็แล้วแต่เขาก็มีหัวใจนะ หัวใจที่มีความรู้สึกมันใคร่ครวญ มันพยายามค้นคว้าของมัน มันก็เป็นสืบต่อกันไปทางวิทยาศาสตร์ แต่ถ้าจิตสงบเข้ามาก่อน ปล่อยให้จิตสงบ

แต่ที่นี้เราไม่ยอมรับความสงบของใจกันไง เราว่าความสงบของใจมันเสียเวลา มันไม่เป็นปัญญา แต่ถ้าจิตสงบเข้ามาแล้วมันย้อนกลับได้ ถ้ามันไม่ย้อนกลับมันก็เหมือนปลาตาย

ปลาตาย เห็นไหม ปลาที่เวลามันจะวางไข่มันต้องขึ้นไปตื้นน้ำ มันต้องกระโดดเข้ามา มันต้องว่ายน้ำขึ้นไปที่เพื่อไปวางไข่ของมัน พอวางไข่เสร็จแล้ว ถึงอพยพออกไปปากอ่าว ออกไปทะเล นี่ก็เหมือนกัน เวลาเราจะแก้ไข เราต้องย้อนกลับขึ้นมา ย้อนกลับขึ้นมาถึงตัวของจิต ถ้าย้อนกลับเข้ามาถึงตัวของจิต สิ่งที่จะย้อนกลับมา เอาอะไรย้อนกลับล่ะ? แล้วเราจะรู้ได้อย่างไรว่ามันอยู่ที่ไหน? ย้อนด้วยกระแส น้ำใหม่ น้ำเก่า เห็นไหม นี่ก็เหมือนกัน จิตโดยปุณฺชน สมาริโดยสัมมาสมาริ สิ่งต่างๆ มันจะลึกลับเข้าไป มันจะย้อนกลับ ย้อนกลับเข้าไปแล้ว มันย้อนออกมา รำพึงออกไปเห็นกาย เวทนา จิต ธรรม..

กาย เวทนา จิต ธรรมเหมือนกัน แต่ความคิดสามัญสำนึกขึ้นมาว่ากาย เวทนา จิต ธรรม โดยสามัญสำนึก โดยเป็นวิทยาศาสตร์ โดยการจับต้องได้ แต่ถ้าเป็นกาย เวทนา จิต ธรรม ของโศคาปัตติมรรค มันเป็นอริยบุคคล มันเป็นอริยทรัพย์ มันเป็นทรัพย์ที่ละเอียด

การเป็นทรัพย์ที่ละเอียดมันเกิดที่ไหน? มันเกิดจากใจของเราทั้งนั้นนะ มันเกิดจากการกระทำของเรา มันเกิดจากความวิริยะอุตสาหะ ด้วยที่เราเกิดมาเป็นมนุษย์พบพุทธศาสนา เพราะอะไร? เพราะมันมีสิ่งเร้า มันมีสิ่งบีบคั้น มันมีร่างกายบีบคั้น เราต้องทำมาหากินกันเพื่ออะไร? เพื่อให้มีอาหารการกิน เราต้องมีบ้าน มีที่อยู่อาศัย มีปัจจัยเครื่องอาศัย ที่นี้ปัจจัยเครื่องอาศัยของเรา มันบีบคั้นมา เราก็ไปหมกมุ่นอยู่กับสิ่งที่ว่าต้องการดำรงชีวิต แต่เราไม่เห็นความประเสริฐของมัน

เราก็ว่าเทวดาส่งส่ง ทุกอย่างจิตวิญญาณสูงส่ง เราเป็นคนต่ำต้อย มันเลยมองค่าของมนุษย์ต่ำต้อยไป แต่ในศาสนานี้มนุษย์สำคัญที่สุด มนุษย์สำคัญที่สุดเพราะมนุษย์มีโอกาส มนุษย์มีสิ่งกระทบกระทั่งนอนตลอดเวลา เวลาสุข เวลาทุกข์ เห็นไหม เวลาหาปัจจัยเครื่องอาศัยก็ทุกข์ อันหนึ่ง ทุกข์เพราะหาปัจจัยเครื่องอาศัย

คุณกปฏิบัติ คุณพระสติ ถือธุดงค์วัตร เดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนานี้ทุกข์ใหม่ล่ะ? มันก็ทุกข์ ทุกข์เอาอะไร? ทุกข์เอาแต่นามธรรม ไม่มีอะไรจับต้องได้เลย สติสัมปชัญญะ ถ้าเราทำความสงบของใจ ใจมันจะสงบของเรา เราจะรู้ของเรา เราจะจับต้องของเราเข้ามา มันเป็นของใคร? มันเป็นปัจจัยตั้ง มันเป็นสันตสิทฐิโก รู้กับใจดวงนั้น รับรู้กับใจดวงนั้นแต่คิดว่าไม่มีใครรู้นี้เทวดา อินทร์ พรหมเขารู้นะ

พระนาคิตะเดินจงกรมอยู่ในป่า แล้วเขามีนักขัตฤกษ์ คนเขาไปเที่ยวสนุกสนานกัน เขาขับร้องรำทำเพลงกันไป พระนาคิตะวิตกขึ้นมาในหัวใจ ทางโลกเขายังมีความสุข เห็นใหม่ นี้ความคิดของโลก ถ้าใครได้นักขัตฤกษ์ ใครได้สโมสรสันนิบาต ใครได้มีการกินเลี้ยงกัน ใครได้ไปเที่ยวชมทิวทัศน์ไป เขาว่ามีความสุขของเขา เขาว่ามีความสุขนะ แต่เทวดาเขารู้ถึงความคิดนี้ไงที่บอกเราทำอยู่ในป่า เวลาเราพิจารณา เดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนา จะไม่มีใครรู้กับเรา มันสันตสิทฐิโก รู้กับเราในหัวใจนะ แต่เทวดาเขามีแต่นามธรรมล้วนๆ ใจ นามธรรมล้วนๆ นามธรรมมันเห็นกัน มันเข้าใจกัน เหาะมายับยั้งกลางอากาศนะ บอกว่า “สิ่งที่เขาเพลิดเพลินกัน เขามีความสนุกสนานกัน ทางโลกที่เห็นว่าเขามีความสุขนั่นนะ ผู้นั้นเขากำลังหลงใหล เขายังไม่มีสติสัมปชัญญะ เขายังไหลไปตามกระแส” เห็นใหม่ ที่ว่าปลาขึ้นไปวางไข่แล้วออกไปปากอ่าว

ปลาขึ้นไปวางไข่หมายถึงว่าเราเกิดมาเป็นมนุษย์ไง เราใช้ชีวิตออกไปปากอ่าว เราออกไปปากอ่าว แต่เราอยู่ในสังคมของมนุษย์ใช้ใหม่ เราเห็นคุณค่าของความเป็นมนุษย์ใช้ใหม่ เราจะว่ายทวนน้ำเข้าไป เราจะว่ายทวนน้ำขึ้นไปถึงตาน้ำ ถึงหัวใจของเรา เห็นใหม่ เทวดาเตือนพระนาคิตะนะ “เขาที่อยู่กันอยู่ที่นี่ เขาอยู่เพลิดเพลินในชีวิตของเขา เขาไม่มีสติสัมปชัญญะ เขาจะเสียเวลาเปล่า ท่านต่างหากเป็นผู้ประเสริฐ”

ผู้ที่เดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนาอยู่ที่นี่เป็นผู้ประเสริฐ ประเสริฐเพราะอะไร? ประเสริฐเพราะว่า.. เห็นใหม่ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า

“ถ้าใครมีสติสัมปชัญญะแม้แต่วินาทีเดียว คิดว่าคนที่ปล่อยชีวิตไปชั่วชีวิตหนึ่งนะ”

มีสติสัมปชัญญะแม้แต่วินาทีเดียว แต่เราเดินจงกรมอยู่ มีสติตลอดเวลา แต่เอาใจอยู่หรือเอาใจไม่อยู่ เอาใจอยู่ของเราไว้ได้แล้ว มันเป็นสมาธิได้แล้ว แต่กิเลสมันก็ยังจับใส่ กิเลสมัน

เทียบเคียงใจ “เรามีความสุขกัน เราต่างหากเป็นคนชี้ทุกข์ชี้ยาก เราต้องมาบังคับตนเองด้วยข้อวัตรปฏิบัติ ด้วยธุดงค์วัตร อยู่ป่า อยู่โคนไม้ แล้วเดินจงกรม” เห็นไหม

สิ่งนี้เวลาจิตมันสงบแล้ว แต่กิเลสมันอยู่ที่จิตสำนึกมันก็ไหลออกมา มันก็เหยียบย่ำเรา มันเหยียบย่ำเราจนขนาดเทวดาเตือนแล้วได้สติย้อนกลับ พอย้อนกลับกำลังมันมี กำลังที่มันมี เห็นไหม เหมือนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอดอาหาร ๔๙ วัน ที่ว่าแล้วออกมาฉันอาหารนี้ กำลังมันมี กำลังมันแรงอยู่แล้ว แต่ปัญญายังไม่เกิด

นี่ก็กำลังมันมี แต่ปัญญาที่จะค้นคว้ามันยังไม่เกิดขึ้นมา พอมีเทวดามาเตือนสติ แล้วเทวดาคูยกกับมนุษย์ได้อย่างไร? มนุษย์กับเทวดาคูยกกันอย่างไร? เรามีความรู้สึกใช้ไหม? ความรู้สึกเรามี เวลาเทวดาเข้ามา เขาส่งความรู้สึกนี้ภาษาใจ ภาษาใจจิตสงบขึ้นมา ทำไมจิตสงบมาเราเห็นอะไรแปลกๆ ละ? นี่พอจิตสงบขึ้นมา สิ่งที่มีมันมองเห็นเดือนมา รับรู้แล้วย้อนกลับมา ย้อนกลับมาวิปัสสนาค้นนั้น ค้นนั้นพระนาคิตะเป็นพระอรหันต์ขึ้นมาเลย

เป็นขึ้นมาเพราะการกระทำนี้ไง เพราะเราคิดว่าเป็นนามธรรมๆ ไม่มีใครรู้นี้เป็นไปไม่ได้หรอก มี! เพราะนามธรรมมันมีใช้ไหม? สิ่งนี้มีอยู่ ความรู้สึกมันไม่มีหรือ? ทุกข์มันไม่มีหรือ? ทุกข์มันมีอยู่ใช้ไหม? ความคิดมันมีไหม? ความคิดมันมี มันแล้วแต่จิต รู้ความคิดที่เกิดจากจิต นี่สิ่งนี้มีอยู่ได้ มันเป็นไปได้ ผู้ที่เขามีเขาเป็น เขาไม่ตื่นเต็นหรือ เขาจะไม่ตื่นเต็น เหมือนเรานี่เรามีเงินมีทองมหาศาลเลย เราตื่นเต็นกับเงินเราไหม? เราเป็นเจ้าของเงิน เราใช้เงินให้เป็นประโยชน์กับเรานะ

นี่ก็เหมือนกัน ครูบาอาจารย์ที่ท่านมีคุณสมบัติของท่านในหัวใจ ท่านเอาไว้ใช้เป็นประโยชน์ แต่ถ้าเราไม่มีนี่เห็นไหม คุณิเราเป็นคนทุกข์คนยาก เงินบาทสองบาทเราก็มีคุณค่าทั้งนั้นแหละ เราไม่เคยภาวนา จิตเราไม่เคยเป็นเลย พอจิตเราเป็นอะไรเราก็ตื่นเต็น ตื่นเต็นกับสิ่งที่เห็นนะ มันเป็นฉานโลกีย์ เป็นโลกีย์ปัญญา มันเป็นปัญญาของโลกๆ โลกมันเป็นไป แล้วเอาโลกมาข่มขี้กัน “ฉันมีปัญญามากกว่า ฉันมีคุณธรรมมากกว่า ฉันมีศีลธรรมมากกว่า” มากกว่าด้วยการข่มขี้กัน แต่การประพฤติปฏิบัตินี้มันเสียสละมาก สงบมากกว่า รู้จักใจตัวเองมากกว่า นี่มนุษย์มันสำคัญตรงนี้ไง สำคัญที่ว่าเกิดเป็นมนุษย์มันมีคุณค่าอยู่แล้วไง แล้วมนุษย์นี้สามารถชำระกิเลสในหัวใจของเราออกจากใจได้ ถ้ามนุษย์ชำระกิเลสออกจากใจได้ เห็นไหม ถ้าออกจากใจได้ เทวดา อินทร์ พรหม เขามาฟังเทศน์อย่างนี้ไง

มนุษย์สำคัญที่สุด! เห็นคุณค่าของความเป็นมนุษย์ เห็นคุณค่าของจิตใจ เห็นคุณค่าของหัวใจของเรา แต่การประกอบสัมมาอาชีพมันเป็นบุญเป็นกรรมของแต่ละบุคคล ในการดำรงชีวิตมันก็มีลุ่มๆ ดอนๆ เป็นธรรมดา มันเป็นสภาวะแบบนี้ แต่ถ้าเป็นความจริงของเรานะ เวลาดำรงชีวิตก็เป็นการดำรงชีวิต รู้หมดเลย รู้เข้าใจหมดเลย ไม่น้อยเนื้อต่ำใจกับการกระทำทั้งหมด ไม่น้อยเนื้อต่ำใจกับชีวิตนี้เลย

เพราะชีวิตที่มันเป็นอยู่ปัจจุบันนี้มันมาจากกรรม มาจากการกระทำของเรา เพราะเราทำไว้อย่างนี้ มันถึงมีผลตอบสนองมาอย่างนี้ เป็นเขาวัวปัญญา เป็นสติสัมปชัญญะ สิ่งต่างๆ เกิดจากการกระทำที่เราทำมาทั้งหมดเลย

ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ มันส่งผลมาเป็นปัจจุบันนี้แล้ว เราทำมาเองเราถึงไม่น้อยเนื้อต่ำใจกับสภาวะแบบนี้ แล้วเรามีสติสัมปชัญญะ มีครูมีอาจารย์ มีศาสนาเจริญอีกหนหนึ่งในกึ่งพุทธกาล เราเห็นในศาสนาเจริญอีกหนหนึ่ง เหมือนกับคนไข้ คนเจ็บ คนป่วย มันมีโรค มียารักษา ธรรมโอสถจะรักษาเราได้ แล้วธรรมโอสถที่ครูบาอาจารย์ท่านมีให้เรานี้เราจะเอามาเป็นประโยชน์กับเราได้

เราทำได้หรือเปล่า? เรามีสถานะ เรามีสภาวะ เรามีความรู้สึกรับสิ่งนี้ได้ไหม? เห็นไหม นี้วุฒิภาวะของใจสำคัญมากเลย สำคัญมาก ถ้าครูบาอาจารย์ท่านมีคุณธรรมของท่าน ท่านแสดงธรรมออกมา ท่านแสดงธรรมของท่าน หน้าที่ของท่านท่านทำของท่านแล้วนะ เราเป็นผู้รับนี้เรารับได้ไหม? ถ้าเรารับไม่ได้ เห็นไหม วุฒิภาวะของเรามันไม่ถึง

นี่ที่ว่าพระอรหันต์ต้องทำมาแสนกัป ท่านพูดเป็นธรรมะหมดเลย แต่เราดีเป็นกิเลสหมดเลย เราดีเป็นที่มานะหมดเลย ดีเป็นลบไปหมดเลย เราดีเพราะอะไร? เพราะกิเลสมันยุมันแห่ เพราะกิเลสมันทำ นี่ไงสิ่งใดๆ เกิดขึ้นมาที่เราทำลายตัวเราเองก่อนนะ ความคิดขึ้นมาที่เราเราร้อนก่อนนะ เหยียบย่ำตัวเองก่อน แล้วจะไปทำลายคนอื่น

นี่ก็เหมือนกัน สิ่งนี้เบียดเบียนตนก่อนแล้วเบียดเบียนผู้อื่น ถ้าไม่เบียดเบียนตนก็ไม่เบียดเบียนผู้อื่น เห็นไหม ครูบาอาจารย์ท่านถึงสอนว่าให้ดูใจเรา ให้ดูการกระทำของเรา สังคมเป็นอย่างไร จริตนิสัยของคนไม่เหมือนกัน ความเห็นต่างๆ ของคนไม่เหมือนกัน สิ่งที่ไม่เหมือนกันมันสิทธิของเขา แล้วสิทธิของเรา เราต้องดูใจเรา รักษาใจเรา ถ้าเข้าใจเรื่องหัวใจของเรา

“จากใจดวงหนึ่งสู่อีกดวงหนึ่ง”

ถ้าใจดวงนี้มันมีคบอดจะเอาอะไรไปให้เขา ถ้าใจดวงนี้ไม่มีคบอดนะ มาสิว่ามาเลย เพราะอะไร? เพราะใจก็คือใจ จริตนิสัยอะไรก็แล้วแต่ แต่วิธีการมันเข้าไปถึงแล้ว อริยสัจ เหมือนกัน สันติภูมิจากเหมือนกัน ฆ่ากิเลสได้เหมือนกัน มนุษย์ประเสริฐเหมือนกัน ประเสริฐที่หัวใจ เพราะหัวใจมันสะอาดได้ไง

สิ่งที่สะอาดได้คือหัวใจมันชำระให้สะอาด ข้าวของในโลกนี้ชำระให้สะอาดไม่ได้ อย่างเสื้อผ้า ของใช้ของสอย เราทำความสะอาดขนาดไหนเดี๋ยวก็สกปรกเป็นธรรมดา จะเก็บไว้ที่ไหน มันก็ต้องเสื่อมสภาพเป็นธรรมดา มันกัดกร่อนตัวมันเอง ธรรมชาติของมันทุกอย่างมันไม่มีอะไร คงที่หรอก แต่หัวใจที่มันสิ้นสุดแล้วนี่อกาลิโก ไม่มีกาล ไม่มีเวลานะ สิ่งต่างๆ ทำได้ตลอด อกาลิโกด้วย ออกุปปธรรมด้วย สิ่งต่างๆ เกิดในใจ

นี่สิ่งที่สำคัญที่สุด มนุษย์สำคัญมาก เราเห็นคุณค่าของมนุษย์ ถึงเป็นมนุษย์แล้วทุกซ์ มนุษย์สำคัญมาก มนุษย์ก็ทุกซ์มาก ทุกซ์มากเพราะกิเลสมันเหี้ยมขี้มาก มนุษย์ถ้าทำลายกิเลสแล้ว กิเลสออกจากใจแล้วไม่ทุกซ์ ไม่ทุกซ์เลย! สิ่งต่างๆ อยู่ที่นี่ ถึงต้องย้อนกลับมาตั้งสติแล้วทำประโยชน์เพื่อเรานะ

ความเป็นมนุษย์สำคัญที่สุด ความเป็นเราสำคัญที่สุด ความมีชีวิตสำคัญที่สุด ตรงนี้ เราดูเราตรงนี้ แล้วเราตั้งใจตรงนี้ แล้วแก้ไขตรงนี้ได้ เอวัง